

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑
พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกลในขณะนั้น และพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยร่างมาตรา ๔ “ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙” และร่างมาตรา ๖ “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ มาตรา ๑๓๕/๗ มาตรา ๑๓๕/๘ และ

- ๒ -

มาตรา ๑๓๕/๙ ในภาค ๒ ความผิด แห่งประมวลกฎหมายอาญา” และแก้ไขหมวดความผิด จากเดิม บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่ง ราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ เป็นหมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ เป็นการลดสถานะความคุ้มครอง สถาบันพระมหากษัตริย์ และแก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิม ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” เป็นให้เพิ่ม ความว่า “มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ” เป็นการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐาน หมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความว่า มาตรา ๑๓๕/๗ “ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด ตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖” และมาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง “ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” เป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และให้เพิ่มความ ในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง “ความผิดฐานในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของ พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” เป็นการเสนอให้ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิด ฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปโดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น

ระหว่างการทำเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสอง เสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาทำนองเดียวกับ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐาน หมิ่นประมาท) โดยกำหนดเป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และดำเนินการรณรงค์เรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กิจกรรมบนเวทีมีข้อความว่า “คุณคิดว่า ม.๑๑๒ สมควรยกเลิกหรือแก้ไข” ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติ๊กเกอร์สีแดง ปิดลงในช่อง “ยกเลิก” และภาพข่าว เรื่อง “ตะวัน - แยม ขึ้นเวทีก้าวไกล ถามจะแก้ไขหรือยกเลิก ๑๑๒ พิธา ตอบพร้อมขอโทษ” เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการ “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” เผยแพร่โดยไทยรัฐทีวีออนไลน์ ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาที่ที่ ๐.๐๑ - ๐.๔๙ ว่า “... ประเด็นแรก คือ การลดโทษ ๓ ถึง ๑๕ ปี นี้เท่ากับการฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา อันนี้ผมคิดว่าโทษมันสูงไป สามารถลดลงมาได้อยู่ที่ประมาณ ๑ ปี อันที่สองก็คือคนฟ้องร้องจะเป็นใครก็ได้ ก็ต้องเป็นสำนักพระราชเลขาของพระองค์ที่จะให้ฟ้อง อันที่สามก็คือเรื่องการทำอยู่ในหมวดของความมั่นคงมันทำให้ดุลพินิจของศาลกิติ ในการที่จะใช้ ในการที่จะบังคับใช้มีปัญหา ก็ต้องแยกออกมา ...” เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการ “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม. ๑๑๒ เสรีพิศุทธิ์ ขอร่วมดีเบต” เผยแพร่โดยเดอะสแตนดาร์ด ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาที่ที่ ๔.๐๐ - ๕.๒๕ ว่า “... เราต้องการแก้ไขที่จะแตกต่างจากคุณหมอทั้งหมด ๓ เรื่อง ด้วยกันครับ อันที่หนึ่งก็คือโทษ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี เท่ากับการฆ่าคนโดยไม่เจตนาและเป็นกฎหมายที่คุ้มครองประมุขที่ร้ายแรงที่สุดในโลก ถ้าไม่ใช่ที่สุด ผมไปดูมายังหาไม่เจอขนาดนี้ไม่ได้ เราต้องการลดโทษมาให้เหลือแค่ ๑ ปี อันที่สองใครฟ้องก็ได้ ควรที่จะให้สำนักพระราชวังเป็นคนฟ้อง อันที่สาม ก็คือเอาออกจากหมวดหมู่ความมั่นคง เพื่อที่จะให้โอกาสในการพิสูจน์สันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ไว้ก่อนเกิดขึ้นในประเทศไทย ...” เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) เผยแพร่โดยสำนักข่าวไทย ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาที่ที่ ๑๕.๓๘ - ๑๖.๐๙ ว่า “... การยื่นแก้ไข ม. ๑๑๒ นะครับ แล้วก็การที่จะให้มีการอภิปรายกันในสถานะครับ แล้วก็รวมถึงการหา ยุติเกี่ยวกับปัญหา ม. ๑๑๒ พรรคก้าวไกลก็ยังยืนยันที่จะทำอยู่นะครับ เมื่อ กุมภาพันธ์ ๖๔ เราก็ได้ยื่นเข้าไป

- ๔ -

สู่สภาแล้วนะครับ แต่ก็ไม่มีการบรรจุ แต่ครั้งนี้ นะครับ ผมคิดว่าน่าจะประสบความสำเร็จจุล่งไปด้วยดี
ยังมีการยื่นอยู่ โดยการดำเนินการของพรรคก้าวไกลครับ ...” และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ (BBC)
ในหัวข้อ “พิธา ล้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่ นักกฎหมายในแบบคุณ” เผยแพร่โดย บีบีซี นิวส์ไทย ทางเว็บไซต์
ยูทูบ มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยทำคลิปถึงนโยบายการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพว่า
“... เพราะนั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจาก
ประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการ
ผลักดัน ...” และเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ นายสนธิ ลิ้มทองกุล มีความเห็นในรายการ
“สนธิทอล์ค บีบีซีซิง พิธาตบ : Sondhitalk (ผู้เฒ่าเล่าเรื่อง)” เผยแพร่ทางเว็บไซต์ยูทูบ ว่า
“... เหตุใดพรรคจึงไม่ยุติการผลักดันเรื่องนี้ นายพิธาตอบคำถามนี้กับโจนาธาน เฮด ว่า เป็นนโยบาย
ที่พรรคให้สัญญากับประชาชน และจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาประชาชนยังลงคะแนนให้กับพรรคก้าวไกล
เป็นจำนวนถึง ๑๔ ล้านเสียงอีกด้วย ...”

ผู้ร้องเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า สถาบันพระมหากษัตริย์
ของไทยเป็นเสาหลักสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข การกระทำใดที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องสิ้นสลายไป
ไม่ว่าจะโดยวิธีการพูด การเขียน หรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่า
หรือทำให้อ่อนแอลง ย่อมแสดงให้เห็นถึงการมีเจตนาเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น
การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท
หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวจะส่งผล
ให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะอันนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนและ
ความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินความพอเหมาะพอควร
มีผลกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน และจะนำไปสู่การบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพัน

- ๕ -

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงมีผลผูกพันให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีนี้เช่นเดียวกัน

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๕ เพื่อกระทำการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เพื่อขอให้อัยการสูงสุด ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำ แต่อัยการสูงสุด มิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ดังนี้

๑. การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙
๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๓. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม สรุปได้ว่า การที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้รับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจาก

- ๖ -

นายสุชาติ ตันเจริญ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ ในขณะนั้น เป็นผู้พิจารณาระเบียบวาระ มีความเห็นว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งกลับไปให้ผู้ถูกร้องทั้งสองแก้ไข แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการ และนายชัยวัช ตุลารักษ์ เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้น ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ แม้ว่าในระหว่างการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ สมาชิกรัฐสภาจะอภิปรายไม่เห็นด้วยกับการเสนอนโยบายนี้ก็ตาม

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการตามที่ร้องขอภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา แจ้งอัยการสูงสุดว่าหากอัยการสูงสุดได้รับพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมให้จัดส่งศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

อัยการสูงสุดจัดส่งข้อมูลพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์ นายธีรวัชชัย พันธุ์มาศ นางสาวญาณธิดา บัวเฟื่อน นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี นางสาวเบญจา แสงจันทร์ พันตำรวจตรี ขวลิต เลหาอุดมพันธ์ นายนิติพล ผิวเหมาะ นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล นายปติพัทธ์ สันติภาดา นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายประเสริฐพงษ์ ศรนิวัตร นายปริญญา ช่วยเกตุ ศิริรัตน์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นายวรภพ วิริยะโรจน์ นายคำพอง เทพาคำ นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์ นายทองแดง เบ็ญจะปัก นายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ นายจรัส คุ้มไข่น้ำ นายสุเทพ อุอ้าน นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ นายอภิชาติ ศิริสุนทร นายองค์การ

ชัยบุตร พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ นายศักดิ์นัย นุ่มหนู นายมานพ คีรีภูวดล นายวาโย อัครรุ่งเรือง นางสาววรรณวิภา ไม้สน นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ นายทวีศักดิ์ ทักษิณ นายสมชาย ฝั่งชลจิตร นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล นายวุฒินันท์ บุญชู นายรังสิมันต์ โรม และนายสุรวาท ทองบุ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัด พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งหมดรวมจำนวน ๔๔ คน เป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) แต่ไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากประธานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาว่า ข้อความในมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ (ร่างมาตรา ๖) อาจเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ถือเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่อง ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้ทุกคนร่วมลงชื่อ ขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๑ และข้อ ๑๑๒ และปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเคยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ขอให้ตรวจสอบกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการ เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังคงดำเนินการต่อเนื่อง เป็นการกระทำอันอาจเป็น ปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) แต่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีคำสั่งไม่รับคำร้อง

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำร้อง ขอขยายระยะเวลาการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน นับจากวันครบกำหนดยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบภายนอกคือ “การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ” และมีเจตนาพิเศษคือ “เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” การกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อทำลายให้หมดสิ้นไปซึ่งการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ของสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกระบวนการนิติบัญญัติที่ต้องมีการถกเถียงอภิปราย ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และต้องผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาตรมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ และพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๖ อีกชั้นหนึ่ง หรือหากร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ สิ้นไป และไม่มีผลกระทบลิดรอนพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามที่รับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๒๔

๒. ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชน มีหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชนย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชน โดยกระทำผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย การใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการกระทำทางนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทบลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันเป็นการล้มล้างต้องเป็นการกระทำของ “บุคคล” ไม่รวมถึง “พรรคการเมือง” การเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องไม่ตกอยู่ใต้อาณัติมอบหมายหรือครอบงำจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔

๓. การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการรักษาสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะของพระมหากษัตริย์ กฎหมายดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปราบปรามประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกดึงลงมาเป็นคู่ขัดแย้งกับ

- ๙ -

ประชาชน กระทบต่อสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างมีอาภหฺลิกเลียงได้ ซึ่งมีความพยายามแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาแล้ว เช่น เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) จัดทำรายงานความเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาของบทบัญญัติและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๔. แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคดีอื่นก็ตาม แต่ต้องมีประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคดีเป็นประเด็นเดียวกันด้วย เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ เป็นเรื่องการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการยื่นข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ประเด็นแห่งคดีนี้เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ ข้อเท็จจริงของทั้งสองคดีจึงแตกต่างกัน คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ ไม่มีผลให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องผูกพันตามด้วย

๕. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ไม่ใช่ร่างกฎหมายที่เสนอเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากมีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ การเสนอเปลี่ยนแปลงเลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ย้ายฐานความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ให้อยู่ในหมวด ๔ ว่าด้วยความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ แต่เสนอให้ย้ายฐานความผิดไปบัญญัติไว้ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเป็นทางการเฉพาะ ไม่เป็นการลดสถานะความคุ้มครองของพระมหากษัตริย์ เพราะประมวลกฎหมายอาญามีได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไว้ บทกฎหมายที่บัญญัติฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทุกมาตรามีลำดับศักดิ์เท่าเทียมกัน การจัดหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างในทางนิตินัย และผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ลดอัตราโทษเฉพาะบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ เพียงมาตราเดียว แต่ให้แก้ไขระวางโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นบุคคลในแต่ละฐานะแตกต่างกันไป ดังนั้นความผิดว่าด้วยการหมิ่นพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน

สามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสูงกว่าระวางโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลทั่วไป และการเสนอลดอัตราโทษนี้ สอดคล้องกับข้อเสนอที่กลุ่มนิติราษฎร์เสนอไว้

การเสนอร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่คุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาได้พิสูจน์การกระทำตามบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษ ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานไว้ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ และการให้เพิ่มเนื้อความตามมาตรา ๑๓๕/๙ เป็นการกำหนดให้สำนักพระราชวังเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มและยุติคดี เพื่อคงไว้ซึ่งพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะริเริ่มดำเนินคดีหรือยุติคดีเมื่อใดก็ได้

๖. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ผู้ร้องต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องจึงต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองในลักษณะยืนยันข้อเท็จจริง พร้อมอธิบายข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การที่ผู้ร้องอ้างอิงความเห็น และคำสัมภาษณ์ของบุคคล ไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง และการบรรยายคำร้องต่อไปว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง อาจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน

ส่วนข่าวการประชุมรัฐสภาและคำให้สัมภาษณ์ของเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเพียงการคัดลอกพาดหัวข่าวมาลง โดยไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ คำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงเฉพาะส่วนของตนว่า เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าว ในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่มีการปราศรัย

- ๑๑ -

หรือหาเสียงโดยเสนอให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แกล้งข่าวการลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ตอบคำถามของสื่อมวลชนว่าจะดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการทางรัฐสภาเท่านั้น ทั้งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวไม่ได้อยู่ในข้อตกลงร่วมจัดตั้งรัฐบาลอีกด้วย อีกทั้งการถอดบทดำเนินรายการของสื่อมวลชนซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัว โดยผู้ร้อง ตัดต่อสลับตำแหน่งบทสัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง และนำมาเป็นหลักฐานในการฟ้องร้องคดี ไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เป็นกรณีไม่ปรากฏเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำคำชี้แจงเพิ่มเติมเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มีคณะกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมหรือปรากฏตัวในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ นายภุชชสิทธิ์ ฤทธิเลิศอุฎฐ์ภักดิ์ นายสกล สุนทรวานิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และนายสหวัด คุ่มคง เข้าร่วมกิจกรรมยื่น หยุด ชั่ง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีชื่อเรียกร้องให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ยุติการดำเนินคดีทางการเมือง และให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการยื่นชูป้ายข้อความว่า “#ยกเลิก ม. ๑๑๒”

ระหว่างวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ นางสาวธิษณา ชุณหะวัณ นายปิยรัฐ จงเทพ และนายรังสิมันต์ โรม เข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภา เดินหน้า

- ๑๒ -

ยกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ ๑๐,๐๐๐ คน มีการตั้งโต๊ะพร้อมติดป้ายข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒” “๑๑๒ ปิดปากประชาชน” และ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์”

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ของพรรคก้าวไกล บริเวณสวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวทีมีข้อความตอนหนึ่งว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่าและผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ทำให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ ...”

๒. ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ จัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รมรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทั้งในเชิงกายภาพและสื่อสังคมออนไลน์ โดยชี้ว่ากฎหมายดังกล่าวมีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง มีการบังคับใช้กฎหมายนี้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกตั้งคำถามและเสื่อมเสียพระเกียรติ ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เนื่องจากนางสาวชลธิชา แจ่มเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่ระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวจากการเป็นผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเรียกร้องสิทธิในการประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

- ๑๓ -

โดยอ้างว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามหลักสากลที่ประเทศไทยเข้าร่วมกับภาคีเครือข่าย ๑๗๒ ประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักประกันในการขอประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา และนายทองแดง เบ็ญจะปัก อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

๓. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ จัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกทั้งในปัจจุบันหรือในอดีตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการในลักษณะของการรณรงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “ผมลงชื่อยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แล้วใครสนใจสามารถลงชื่อได้ตามลิงค์นี้เลยครับ www.no112.org” เชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๖ นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาให้กำลังใจนายปิยบุตร แสงกนกกุล แกนนำคณะก้าวหน้าที่เข้าพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียกผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยชูป้ายซึ่งมีข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒” และโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “... หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อช่วยกันแก้ไขให้กฎหมายนี้เป็นธรรมขึ้นได้สังคมก็จะเหลือเพียงตัวเลือกสุดท้าย คือ ยกเลิก ม. ๑๑๒ ไปอย่างถาวรตามข้อเรียกร้องของประชาชน”

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ นางสาวเบญจมาภรณ์ แซงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยื่น หยุต ชัง เพื่อร่วมรับฟังและส่งข้อเรียกร้องของประชาชน ๓ ข้อหนึ่งในนั้น ได้แก่ “... ๓. พรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิก #ม๑๑๒ #ม๑๑๖ โดยมีการถือป้ายข้อความ #ยกเลิก ๑๑๒”

- ๑๔ -

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทฤชิตานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมยื่น หยุด ชัง และชูป้ายข้อความ “ยกเลิก มาตรา ๑๑๒”

๔. ศาลอาญา จัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปราบฎกรายชื่อผู้ต้องหา หรือจำเลยที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แก่ นางสาวชลธิชา แจ็งเร็ว รายชื่อผู้ขอลปล่อยชั่วคราวหรือนายประกันที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แก่ นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายรังสิมันต์ โรม นายชวลิต เลหาหุดมพันธ์ นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ นายทองแดง เบ็ญจะปัก และนางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ ออยุธยา

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖ ปาก โดยให้พยานผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๔ ปาก ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณ วิฑิต มันทาภรณ์ รองศาสตราจารย์ ภูริ พวงศ์เจริญ รองศาสตราจารย์ ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รณกรณ์ บุญมี จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ และให้พยานบุคคล จำนวน ๒ ปาก ได้แก่ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ และนายชัยวัช ตุลาธน จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้ายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมเบิกความต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้คู่กรณีตรวจพยานหลักฐานทั้งหมดระหว่างวันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณ วิฑิต มันทาภรณ์ ชี้แจงสรุปว่า การบังคับโทษ ควรเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลยพินิจในการลงโทษด้วยโทษอื่นที่ไม่ใช่การกักขังหรือจำคุก กรณีที่เยาวชนเป็นผู้ต้องหา ควรดำเนินคดีด้วยมาตรการทางสังคมภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

๒. รองศาสตราจารย์ ภูริ พวงศ์เจริญ ชี้แจงสรุปว่า กฎหมายหมิ่นประมาทสถาบัน พระมหากษัตริย์และกฎหมายที่ใช้คุ้มครองประมุขแห่งรัฐ ย่อมจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ของประชาชน ส่วนการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยขนาดไหน ขึ้นอยู่กับ เนื้อหาของกฎหมาย ลักษณะการบังคับใช้ และสภาพสังคมเป็นสำคัญ การมีกฎหมายปกป้องประมุข แห่งรัฐจากการกระทำที่ถือเป็นการคุกคามหรือการข่มขู่ย่อมไม่เป็นที่โต้แย้ง

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รณกรณ์ บุญมี ชี้แจงสรุปว่า ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานะขององค์พระมหากษัตริย์ไทยอยู่ใน “สถานะมีอาภรณ์ล้นเมตตาได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖” และยังเป็น “ที่เคารพและศรัทธาเป็นศูนย์รวมจิตใจและความเป็นหนึ่งเดียวกันของปวงชนชาวไทย” ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ รับรองสถานะของพระองค์ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยไม่ได้ยกเลิกมาตราดังกล่าวแต่ให้สอดคล้องกับคุณค่าและบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันมากที่สุด

๔. รองศาสตราจารย์ ศุภมิตร ปิติพัฒน์ ชี้แจงสรุปว่า การรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ให้มีความมั่นคงยั่งยืนจะต้องหาทางให้คุณค่าของสถาบันสำคัญในวัฒนธรรมไทยลงตัวกับคุณค่าของบรรทัดฐานสากลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนให้ได้

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีแนวคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ รวมถึงหมวด ๒ พระมหากษัตริย์สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งกำหนดห้ามแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรูปแบบของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวดพระมหากษัตริย์มาแล้วหลายครั้ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐ ไม่มีปัญหาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย แต่การกำหนดโทษต้องพอสมควรแก่เหตุแห่งการกระทำอันเป็นความผิด ได้สมดุลระหว่างการคุ้มครองประมุขแห่งรัฐกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เคยยื่นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร มาแล้ว ๑ ครั้ง ด้วยมโนสำนึกของตนเองมิได้ตกอยู่ภายใต้อาณัติหรือคำสั่งการของผู้ใด

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยใช้ข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียง เนื่องจากเป็นนโยบายหาเสียงของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่มีการเรียกให้ชี้แจงเพิ่มเติมหรือการหักท้วงจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งปัจจุบันมิได้ใช้ข้อเสนอในการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการพบปะ

- ๑๖ -

ประชาชน หรือมีแนวคิดที่จะยื่นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร หรือสนับสนุนให้มีการยื่นแต่อย่างใด เนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังคงเป็นคดีอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือเคยช่วยเหลือประการใด ๆ ต่อผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพราะบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทราบดีที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ย่อมต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์ และมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาล การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นนายประกันย่อมเป็นสิทธิโดยแท้และการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เป็นอำนาจดุลพินิจขององค์กรตุลาการ และการเป็นนายประกันให้แก่บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือความผิดอื่น ย่อมมิได้เท่ากับการสนับสนุนการกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้มีการปรึกษาหารือกันในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่เป็นการทำความเข้าใจกัน เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของใครและมีเอกสิทธิ์ของตนเอง การเสนอกฎหมายไม่ได้ผ่านมติกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นด้วยตนเองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๓ วรรคหนึ่ง (๒) เนื่องจากตั้งแต่ ปี ๒๕๖๓ มีการใช้มาตรา ๑๑๒ ดำเนินคดีกับประชาชน ประมาณ ๒๖๘ คดี โดยเฉพาะมีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๒๐ คดี มีการใช้มาตรานี้สูงขึ้น ไม่เป็นผลดีกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องการบรรเทาวิกฤติทางการเมืองให้คลี่คลาย จึงคิดว่าหากนำเรื่องนี้เข้าสู่ระบบกลไกที่ใช้หาฉันทามติของสังคมได้ จะไม่มีใครผูกขาดความคิดเห็นแบบใดแบบหนึ่ง เพราะการเสนอร่างกฎหมายมีการตั้งกรรมาธิการ มีวุฒิสภา และมีกระบวนการยับยั้งในหลายชั้น กระบวนการทางนิติบัญญัติจึงเป็นทางออกของสังคม ทำให้บ้านเมืองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์จะเป็นศูนย์รวมจิตใจ และมั่นคงสภาพอยู่กับประเทศชาติ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยเป็นผู้ประกันตัวนางสาวทานตะวัน (ตะวัน) ตัวตุลานนท์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยได้รับการติดต่อมาจากทนายความของ

ศูนย์ทนายเพื่อสิทธิมนุษยชน และผู้ถูกร้องที่ ๑ เชื่อในการเข้าถึงสิทธิในการประกันตัวและหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) ผู้พิพากษาในคดีมีสิทธิชี้ขาดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการประกันตัวหรือไม่ ถ้าผู้พิพากษาไม่ให้ประกันตัวก็ไม่สามารถที่จะประกันตัวได้ ไม่ได้หมายความว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ต้องหา ส่วนความผิดฐานอื่นผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยไปประกันตัวเนื่องจากไม่เคยได้รับการติดต่อจากคดีอื่น ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง “กลุ่มยื่น หยุด ชัง” โดยไปในหลายฐานะ เช่น ผู้สังเกตการณ์ กรรมการ ไม่ได้ไปคนเดียวแต่มีตัวแทนจากหลายพรรคการเมืองและมีรัฐมนตรีของกระทรวงยุติธรรมร่วมไปด้วย แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปร่วมแต่ไม่ได้สนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่าการกระทำที่ถือเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากรัฐเดี่ยว หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่การดำเนินการตามกระบวนการนิติบัญญัติตามหน้าที่และอำนาจของรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง และเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ว่าการคุ้มครองประมุขของรัฐนั้นต้องสูงกว่าสามัญชน แต่สิ่งที่สำคัญคือการกำหนดโทษทางอาญาต้องได้สัดส่วน เช่น สมัย ร.ศ. ๑๑๘ การกำหนดโทษตามความผิดฐานนี้คือจำคุกสามปี ดังนั้น ต้องหาดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสังคมกับเรื่องการปกครองและความมั่นคงของรัฐในหลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำเรื่องนี้เข้าสู่กระบวนการทางรัฐสภา สิ่งที่เราคิดว่ามันเป็นจินตนาการ ทำลาย หรือเป็นปฏิปักษ์ สกัด เขาะกร่อน จะหายไปจะน้อยลง

ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ทางการเมือง ในข้อที่ ๙ ว่า เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ เป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกัน และเท่าทันโลก ไม่เกี่ยวข้องกับการมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือมีการเปลี่ยนการปกครอง หลักการดังกล่าวใช้กับประชาชนทั่วไป ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Constitutional Monarchy) เท่านั้น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ทราบว่ามีกรยุยงปลุกปั่นเยาวชนให้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือไม่ แต่ในฐานะพรรคการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพยายามลดปัญหา

- ๑๘ -

เพื่อไม่เกิดความขัดแย้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยทราบว่าการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ พยายามทำความเข้าใจกับบุคคลดังกล่าวว่าข้อเสนอในการยกเลิกนั้นไม่ตรงกับอุดมการณ์ของพรรคและไม่ตรงกับสิ่งที่พรรคนำเสนอต่อสาธารณชน เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันว่าจะต้องเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายผ่านกระบวนการนิติบัญญัติเท่านั้น ส่วนสมาชิกพรรคตอนนี้มีประมาณ ๘๐,๐๐๐ - ๙๐,๐๐๐ คน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจทราบว่ามีสมาชิกคนใดแสดงความคิดเห็นดังกล่าวเช่นเดียวกันอีก และตามเอกสารหมายเลข ศ ๓๓/๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นการแสดงเจตนารมณ์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า แต่ยังไม่แนบแน่นในเรื่องของการแก้ไขกฎหมายผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติเท่านั้น ไม่เคยสนับสนุนให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒

๖. นายชัยธวัช ตุลาธน เบิกความว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยยื่นเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยยื่นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ซึ่งหนึ่งในมาตราที่มีการแก้ไขคือประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ การเสนอกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจตีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งในปัจจุบันพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีข้อเสนอในการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังเป็นคดีอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐ ไม่มีปัญหาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย แต่การกำหนดโทษต้องพอสมควรแก่เหตุกับการกระทำอันเป็นความผิด ได้สมดุลระหว่างการคุ้มครองประมุขแห่งรัฐกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีแนวคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ซึ่งปัจจุบันมีแต่เพียงข้อเสนอของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรัฐธรรมนูญที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน แต่พยานเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ รวมถึงหมวด ๒ พระมหากษัตริย์สามารถทำได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติที่ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งกำหนดห้ามแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรูปแบบของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญไทยเคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวดพระมหากษัตริย์มาแล้วหลายครั้ง

พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือเคยช่วยเหลือประการใด ๆ ต่อผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พยานไม่ทราบว่ามีผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นสมาชิกพรรค แต่มีสมาชิกพรรคคนหนึ่งต้องคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์ คำพิพากษาต่อศาลสูง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติให้ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ สมาชิกพรรคมีอิสระในการแสดงออกทางการเมืองของตน พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมการแสดงออกทางการเมืองของบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคได้ หากการกระทำของบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคจะเป็นการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายใด ย่อมมิได้เป็นการกระทำในฐานะที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกพรรค แต่เป็นการกระทำส่วนบุคคลเท่านั้น และพยานเห็นว่าการเป็นผู้ประกันตัวผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น ตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดย่อมต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์ และมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาล การที่สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนายประกันยอมเป็นสิทธิโดยแท้และการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เป็นอำนาจดุลพินิจขององค์กรตุลาการ ไม่อาจก้าวล่วงได้ และการเป็นนายประกันให้แก่บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือความผิดอื่น ย่อมมิได้เท่ากับการสนับสนุนการกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนให้มีการรณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พยานไม่ทราบว่ามีสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนกรณีดังกล่าว และไม่เคยมีมติของพรรคบังคับให้สมาชิกพรรครณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

- ๒๐ -

ส่วนการเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ได้เป็นมติพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่เป็นการใช้ออกสิทธิในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทุกคนลงชื่อในการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว การนำนโยบายเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ลงเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบหรือเป็นมติพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคก่อน เป็นหน้าที่ของที่มีสื่อของพรรคที่สามารถนำไปลงได้ ซึ่งทั้ง ๓๐๐ นโยบายนี้ยื่นให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วไม่ต้องผ่านกรรมการบริหารพรรคอีก และไม่จำเป็นที่หัวหน้าพรรคหรือเลขาธิการพรรคต้องรู้ข้อความที่ลง ส่วนข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อ ๙ ที่ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคก้าวไกลคือ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ หมายถึง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่มีบุคคลใดถูกเลือกปฏิบัติ แต่พระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของรัฐก็ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ ทั้งนี้ พยานจำรายละเอียดถึงสาเหตุการเพิ่มเติมอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้

ประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ บางครั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านไปสังเกตการณ์ในที่ชุมนุม หรือเข้าร่วมสังเกตการณ์ในฐานะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากช่วงเวลานั้นการชุมนุมหลายครั้งเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ชุมนุม พยานเองเคยไปร่วมสังเกตการณ์การชุมนุมที่หน้ารัฐสภาด้วย แต่ไม่ได้ขึ้นปราศรัย ส่วนการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือว่าสมาชิกพรรค พยานไม่สามารถทราบได้ว่ามีใครบ้าง แสดงความเห็นอย่างไร และเมื่อใด แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยยื่นร่างกฎหมายเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือมีการประชุมกันในประเด็นดังกล่าว ในเฟซบุ๊กของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยสื่อสารหรือสนับสนุนให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ การที่พยานเป็นนายประกันของนางสาวรักชนก ศรีนอก จำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๖๘๓/๒๕๖๕ ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพราะนางสาวรักชนก ศรีนอก มีสถานะเป็น

- ๒๑ -

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทนายความให้พยานใช้ตำแหน่งและหลักทรัพย์ ในการประกันตัว ซึ่งการเป็นนายประกันที่ผ่านมามีบ่อยครั้ง ไม่ได้เฉพาะข้อกล่าวหาหรือความผิดใดผิดหนึ่ง การประกันตัวนางสาวรักชนก ศรีนอก เพื่อให้ได้สิทธิออกมาต่อสู้คดีจนถึงที่สุดเท่านั้น ซึ่งเป็นสิทธิปกติ ในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับ ไม่ได้หมายความว่าผู้ประกันตัวจะสนับสนุนการกระทำ แต่อย่างใด

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า นับแต่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยที่ประชุมใหญ่ วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓ มีมติที่ประชุมใหญ่ให้ยกเลิกข้อบังคับ พรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ และใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๓) ต่อเนื่องมาจนถึงการประกาศใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค คือ “เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ” ถ้อยคำดังกล่าว เป็นถ้อยคำเช่นเดียวกับคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ตามข้อบังคับพรรค อนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ พรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓ ว่าข้อบังคับ พรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และข้อบังคับพรรคก้าวไกล ข้อ ๙ พรรคสอง ยังระบุต่อไปด้วยว่า “พรรคก้าวไกลยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” อันเป็นการแสดง ให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พยานหลักฐานที่ได้ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำเบิกความในวันไต่สวนพยาน บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ คำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องทั้งสอง และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ พรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ พรรคหนึ่ง หรือไม่

- ๒๒ -

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารหมายเลข ร ๓) ระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (เอกสารหมายเลข ร ๔) ประกอบกับผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา โดยการเข้าร่วมการประชุมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (เอกสารหมายเลข ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๖) และมีกรรมการบริหารพรรคสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ต้องหาหรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (เอกสารหมายเลข ศ ๑๙ ถึง ศ ๒๐) และเคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง (เอกสารหมายเลข ศ ๓๗)

กรณีมีข้อโต้แย้งที่ต้องวินิจฉัยตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสองก่อนว่า ผู้ร้องบรรยายคำร้องโดยอ้างความคิดเห็นของบุคคล มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ไม่ยืนยันข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจได้ เป็นคำร้องที่ไม่ชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ

- ๒๓ -

ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า คำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับ ความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งและยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการใช้สิทธิ หรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยอ้างพยานเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งพยานวัตถุ ได้แก่ ภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง พร้อมถอดข้อความลายลักษณ์อักษรของเหตุการณ์ที่แสดงถึงการกระทำ ของผู้ถูกร้องทั้งสองประกอบมาทำคำร้องซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำร้อง คำร้องมีความชัดเจน เพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจสภาพของการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหาและสามารถต่อสู้คดีได้ คำร้องของผู้ร้องขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับเหนือบุคคล ให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไป เพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับรัฐ หรือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ การที่สังคมหนึ่งจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อยไม่เกิดการเอารัดเอาเปรียบย่อมจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและเป็นธรรม ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือรัฐสภาเป็นองค์กรหลักในการใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติของประเทศภายใต้หลักการ ตามรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญย่อมใช้บังคับไม่ได้ การตรากฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาต้องพิจารณามิให้ขัดหรือแย้ง ต่อหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยกระบวนการตรากฎหมายต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้การเสนอร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ฝ่ายนิติบัญญัติ มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ แต่เมื่อร่างกฎหมาย

- ๒๔ -

ผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อันถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้เข้ามาตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ได้บัญญัติยกเว้นการกระทำใดไว้เป็นการเฉพาะ การเสนอร่างกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งอาจถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ระบอบประชาธิปไตย และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ระบอบประชาธิปไตย” เป็นรูปแบบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ส่วนคำว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นการให้ความหมายว่าประเทศนั้นมีรูปแบบประมุขของรัฐเป็นพระมหากษัตริย์ หลักการตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญต่อมาทุกฉบับ เป็นการวางหลักการเพื่อพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิให้ล้มเลิกหรือสูญหายไป บทบัญญัติมาตรานี้คุ้มครองมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ และสั่นคลอนรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ดำรงอยู่ให้เสื่อมโทรมหรือต้องสิ้นสลายไป จึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครองจากการถูกบั่นทอนบ่อนทำลายโดยการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่เกินขอบเขตของบุคคลหรือพรรคการเมืองไว้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์

- ๒๕ -

พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หากผู้ใดกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าว ต้องได้รับโทษทางอาญาเพราะเหตุแห่งการกระทำนั้น สอดคล้องกับการที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญนั้น สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี นิติประเพณี ซึ่งนอกจากจะมีลักษณะเป็นสถาบันหลักของประเทศแล้ว องค์พระมหากษัตริย์ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใด ๆ มิได้ พระเกียรติของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศของประเทศ และรักษาคุณลักษณะประการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความชอบธรรมที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและเป็นสถาบันหลักของประเทศตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่เป็นหมวด ๑ ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ให้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การที่ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด แบ่งลักษณะความผิดเป็น ๑๓ ลักษณะ โดยจัดเรียงตั้งแต่ลักษณะความผิดอันเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐ ความผิดที่เป็นการกระทำที่กระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เป็นการกระทำต่อสาธารณชน ความผิดที่กระทบต่อสังคมและบุคคล และความผิดที่กระทบต่อปัจเจกบุคคล แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญามีได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะกฎหมายไว้ แต่ประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะบัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดและในแต่ละมาตราไว้ โดยมาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และเกียรติยศของประมุขของรัฐ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติรับรองว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมี

- ๒๖ -

ความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะพระมหากษัตริย์กับประเทศไทยหรือชาติไทยดำรงอยู่คู่กัน เป็นเนื้อเดียวกัน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ และดำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วยการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้มาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญและความร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ ๑ และไม่ให้อ้างเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป มีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทย ออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ ไว้ว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีบทบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือเหตุยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ ตามร่างมาตรา ๖ ซึ่งให้เพิ่มความมาตรา ๑๓๕/๗ ว่า ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อดำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด และเพิ่มความมาตรา ๑๓๕/๘ ว่า ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ร่างกฎหมายดังกล่าวยอมทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริงเป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดีเช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นต่อบุคคลธรรมดา ซึ่งการพิจารณาคดีของศาลจะต้องมีการสืบพยานหลักฐานตามข้ออ้าง ข้อเถียง ข้อต่อสู้ ระหว่างคู่ความในคดี การพิสูจน์เหตุดังกล่าวจึงต้อง

- ๒๗ -

พาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และทำให้ข้อความดังกล่าวกระจายออกสู่สาธารณชนเป็นการเสื่อมพระเกียรติ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยเพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง ว่า “ความผิดในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายเพียงหน่วยงานเดียวมุ่งหมายให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ กลายเป็นความผิดที่เป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงและให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชนและจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ส่งผลให้การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การกระทำความผิดที่กระทบต่อชาติและประชาชน ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติที่รัฐต้องคุ้มครองและต้องเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา

ดังนั้น แม้การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จะเป็นหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการทางนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ และร่างกฎหมายดังกล่าวจะไม่ได้ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การเสนอร่างกฎหมายนี้ก็กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น เพียงพรรคเดียว (เอกสารหมายเลข ศ ๗/๘ ถึง ศ ๗/๑๓) ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองเบิกความต่อศาลยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏเป็นนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมายเลข ร ๔) การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งแม้ไม่มีร่างที่จะแก้ไขเพิ่มเติม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้เห็นว่า จะแก้ไขในประเด็นใด เสนอมาพร้อมนโยบายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ตามเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวถึงการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ กลับมีเนื้อหาที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ถือได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงเจตนาของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ต้องการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลง โดยผ่านร่างกฎหมายและอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติสร้างความชอบธรรมโดยซ่อนเร้นด้วยวิธีการผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ยิ่งกว่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองยังมีพฤติการณ์รณรงค์หาเสียงทางการเมืองเพื่อเสนอแนวความคิดดังกล่าวให้แก่ประชาชนทั่วไป ผ่านรูปแบบนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง หากประชาชนทั่วไปซึ่งไม่รู้เจตนาแท้จริงของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจหลงเชื่อตามความคิดเห็นที่แสดงออกผ่านการเสนอร่างกฎหมายและนโยบายของพรรค ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ดังได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจนำมาซึ่งการโจมตีตีเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง” การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพื่อลดสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นการใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกโจมตี ตีเตียนโดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลาง

- ๒๙ -

ทางการเมือง การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าว มีเจตนาเจาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเหตุให้ข้าราชการตุลาการ เสื่อมทราม หรืออ่อนแอหลง นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่า หลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย ตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติ พรรคการเมืองนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย อาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น (เอกสารหมายเลข ศ ๗/๙ ถึง ศ ๗/๑๓) ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอนโยบาย แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบาย รณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบัน ยังคงปรากฏนโยบายดังกล่าวอยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมายเลข ร ๔) ข้อโต้แย้งนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ใช้เฉพาะกับบุคคลธรรมดาไม่ใช่กับ พรรคการเมืองนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เมื่อพิจารณาความในรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ มิได้ กำหนดเฉพาะบุคคลที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ ประกอบมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๕) บัญญัติ หน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงใช้บังคับกับพรรคการเมืองซึ่งเป็น นิติบุคคลได้ เมื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดคล้องกับความเคลื่อนไหว ของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ ปลุกเร้า และยุยงปลุกปั่นเพื่อสร้างกระแสในสังคมให้สนับสนุน

การยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีกลุ่มบุคคลผู้มีชื่อทำกิจกรรม ยืน หยุด ชั่ง มีชื่อเรียกร้องให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งมีกลุ่มบุคคลซึ่งปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วม ชุมนุม โดยแนวร่วมคณะราษฎรยกเลิก ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒) มีการรณรงค์ให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และนายรังสิมันต์ โรม นางอมรรัตน์ โชคปมิตต์กุล มีพฤติการณ์สนับสนุน เรียกร้องให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยการโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเป็นนายประกันให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยในข้อหาตามมาตรา ๑๑๒ ได้แก่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายชัยวัช ตูลาธน นายรังสิมันต์ โรม นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นายทองแดง เบ็ญจะปัก นางอมรรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวเบญจจา แสงจันทร์ นายชวลิต เลาหอดุมพันธ์ นางสาวณธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ และนายธีรวัชชัย พันธุ์มาศ ในขณะที่เป็นหรือเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามหนังสือของสำนักข่าวกรอง แห่งชาติ (เอกสารหมายเลข ศ ๒๐) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (เอกสารหมายเลข ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๖) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (เอกสารหมายเลข ศ ๓๗) ศาลอาญา (เอกสารหมายเลข ศ ๔๖) เว็บไซต์สำนักข่าว คม ชัด ลึก และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญ อีกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัด พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ได้แก่ นายปิยรัฐ จงเทพ นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว และนางสาวรักชนก ศรีนอก ปรากฏตามหนังสือของ ศาลอาญา (เอกสารหมายเลข ศ ๔๖) เว็บไซต์ไอลอร์ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น เป็นความผิดอาญาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบแห่งความผิดจึงจะถูกกล่าวหาและดำเนินคดีได้ ผู้ถูกร้องทั้งสองจึงไม่อาจ กล่าวอ้างได้ว่าเป็นความเห็นต่างหรือเป็นคดีการเมืองเพราะการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ มีข้อห้ามมิให้ใช้สิทธิหรือเสรีภาพหากเป็นการกระทำที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พฤติการณ์แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นนายประกันให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง พฤติการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวประกอบกันย่อมแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกลุ่มการเมืองซึ่งมี

เจตนาแอบแฝงต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยนางสาวทานตะวัน ตัวตุลาพันธ์ และนางสาวอรรณพ ภู่งษ์ ขึ้นเวทีปราศรัยและเชิญชวนให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมถึงผู้ที่สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกิจกรรม “คุณคิดว่ามาตรา ๑๑๒ ควรยกเลิกหรือแก้ไข” ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งและเปิดความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ตั้งกระทู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยโดยทั่วไปสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังคำปราศรัยถึงเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเป็นการบริหารสถานการณ์ไม่ให้เกิดความรุนแรงนั้น แต่ข้อเท็จจริงปรากฏในหนังสือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “... พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก ม. ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข ม. ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” (เอกสารหมายเลข ศ ๓๓) แสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้นที่พร้อมจะสนับสนุนการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำให้บทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์หมดสิ้นไป เพราะหากไม่ได้รับการแก้ไขภายในสภาผู้แทนราษฎรก็พร้อมที่จะดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางอื่นนอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ว่า “การกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้งเป็นการเจาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงสถานะอยู่เหนือการเมืองและเป็นกลางทางการเมือง การกระทำใด ๆ ทั้งการส่งเสริมหรือทำลายให้สถาบันพระมหากษัตริย์สูญเสียนะที่จะต้องอยู่เหนือการเมืองหรือดำรงความเป็นกลางทางการเมือง ย่อมเป็นการเจาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบของการกระทำอันจะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้นจะต้องเป็น

การใช้ “สิทธิหรือเสรีภาพ” ก็ตาม แต่คำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองและให้ความคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดรุกรานหรือใช้สิทธิเกินส่วนของตนเองอันถือเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” หมายถึง เป็นสภาวะของมนุษย์ที่เป็นอิสระในการกำหนดว่าตนเองจะกระทำการหรือไม่กระทำการอันใด แต่ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ กำหนดกรอบการใช้สิทธิและเสรีภาพสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ ๑๙ วรรค ๓ ประการ ดังนี้ (๑) ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ (๒) ต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และ (๓) ต้องไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของคนอื่น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยซ่อนเร้นผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคแม่เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสองมีลักษณะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร และการใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยมาตรา ๔๙ วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

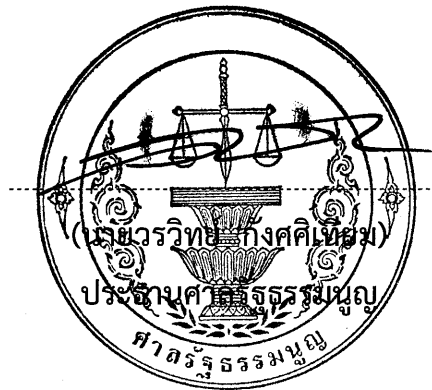
อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวล

- ๓๓ -

กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

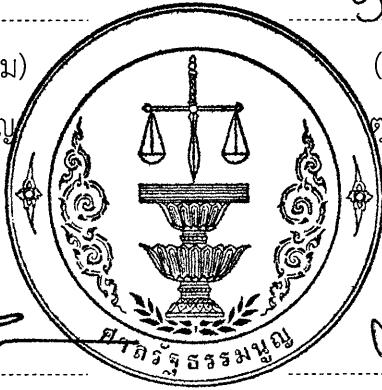
(คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗)

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รั้วมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ